

izrastlo 46 klasov; rastla je hitreje kakor košata (Standenroggen) in probstajska rž; pridelal sem iz teh 8 mernikov 248 mernikov, tedaj mi je dala po 32 zrn. Zrna so debela, imajo tanko luskinjo in so sila močnata; rese ali osine so sila dolge. Vsejal sem lani zopet 46 vagánov (mečnov), ter pričakujem letos 1500 vagánov požetve.

Skusite tudi pri Vas to rodovitno rž, ki tako izvrstno plenja tudi v suhih letinah; zagotavljam Vas, da se ne bote kesali.*)

V Meronich na Českem.

Alojzi Reichel, oskrbnik.

Razstava kmetijskih in gozdnih pridelkov na Dunaji.

Prihodnje leto 1866 maja meseca bode velika razstava izložba kmetijskih in gozdnarskih pridelkov na Dunaji.

Že jo je oklicala dunajska kmetijska družba. Bode v praterji, začne se 15. maja in končá zadnjega maja, ako se ne podaljša še za 14 dni.

V razstavo se bodo vzeli: 1) vsi poljski in gozdni pridelki in obrtnijski izdelki, 2) živina, in sicer konji, goveda, ovce, prešiči, perutnina in psi, 3) mašine in orodja za kmetijstvo in gozdnarstvo, 4) hišne gospodarske stvari, ki jih potrebujeta kmet in gozdnar.

Iz vsake dežele se jemljejo te reči v razstavo. Kdor želi to ali uno razstaviti, mora to napovedati do 15. svečana 1866. leta, in sicer po pismih, ki se dobé brez plačila pri razstavnem odboru. Ta pisma se pa morajo dvakrat pisati.

Vožnina in da se v izložbo poslane reči razstavijo in po razstavi zopet odpravijo, je skrb vsacega razstavnika. Da bo vožnja po železnici cenejša, bo skrbel za devni odbor in to naznanil ob svojem času.

Za lepe in dobre razstavljene reči so odločene premije (svetinje zlate, srebrne in bronaste) in pa slavilna pisma.

Brez tega, kar utegne še vlada dati, je odločenih 10.000 gold. za premije. Tudi srečkanje bo združeno s to razstavo.

Vse, česar kdo želi, še bolj na drobno zvedeti, se zvé po pismih, ki naj se pošiljajo na razstavni odbor c. kr. kmetijske družbe dunajske (Ausstellungs-Comité der k. k. Landwirtschaft-Gesellschaft in Wien).

Slovenskemu narodu naznanjamo že zdaj to razstavo, da se vsi, ki imajo ali bodo imeli kaj pripravnega poslati v razstavo, že zdaj morejo pripravljati na to. Marsikdo bo spravil kaj skupaj, kar se bo lepo skazovalo v razstavi, naj so žita, vsakoršna druga semena, svila (žida), vina in sploh vse, kar se prideluje. Koliko se vsacega pošlje in v kakih posodah itd., vse to se bode izvedelo pozneje.

Naše dežele imajo lepih pridelkov; časteni so bili že v dunajski razstavi; svet jih je videl, potrdil in razglasil po svetu — vse to pa je na dobiček temu, kdor s takim more kako kupčijo si odpreti, in je potem tudi na korist in čast vsi deželi.

Izprva, ko se napovedujejo takošne razstave, je malo komu mar za nje; kadar pa je razstave konec in se razglašajo poslavljena imena, takrat je mnogim žal, da niso vmes. Zato zapametimo si prihodnjo razstavo!

*) Zopet prosimo gosp. oskrbnika družbinega vrta, naj si naročí od omenjenega gospoda (Alois Reichel, Verwalter in Meroniz) kaka dva mernika toliko hvaljene jezerske rži za poskušnjo, ker se je nadjati, da je bo rad dal, akoravno se le v Berolinu prodaja v omenjeni štacuni.

Ozir po Jugoslavenskem.

Dragi radovedež!

Od Kolpe.

1.

Vém, da me nevernega prijatla na tihem očituješ, ker Ti toliko časa nisem poslal lista, ki sem Ti ga obljubil brž ko pridem na svoje mesto. Al saj véš, da človek obrača, Bog pa obrne. — Grenka čutila so se me polastila, ko sva se v prijaznem šent-janžkem dolu pri gostoljubnem prijatlu gosp. M. G. poslovila, da sem jo ukrenil do Kolpe — v kraj meni čisto neznani, med čisto tuje ljudi, kjer so vse drugi običaji, in da se znabiti ne bova tako hitro, morda nikoli več videla. Svitle solzice, ki so se lesketale v najinih očeh, bile so znamenja, da najini srca ostanete združeni. Obljubil sem Ti bil, vse kraje, po katerih bodem potoval, in kar bi zanimivega zapazil, v „Novicah“, ktere Ti in jez z rajsko radostjo prebirava, povrhno popisati. Evo! Prijazni Šent-Janž zapustivši jo po pošti skoz Slovenjigradec v staroslavno Celje zavijem. Tu mi je iskren rodoljub navdušeno pripovedoval, kako se v Celji slovenska čitavnica čedalje veselejše razcveta in svoj žlahni sad obroduje, ker se zmiraj več vrlih sinov majki Slovenii povračuje, tako, da celjska čitavnica izmed svojih slovenskih sestric, razun ljubljanske, skoraj največ udov ima. Al z otožnim srcem mi je tudi razodeval, da tudi Celje šteje še mnogo iznevernikov, ki bi vse, kar je slovenski, radi pozobali, kakor vrabci češnje. Žalibog! da tudi med učitelji in vradniki so še nekteri, kateri se, kakor je treba, ne zavedajo, kaj zahteva današnji čas, v katerem ravnopravnost ni več prazen glas, — da ta pravica vseh pravic mora biti tudi pri Slovencih „fait accompli“ in da ne morejo dalje „čakati.“ Prav to pa nahajaš tudi v marsikterem koroškem mestu. Neki okraj šteje nad 20.000 stanovnikov, ki so trdi Slovenci, uradnike pa večidel imajo, ki ne znajo slovenski, kakor je treba, ne pisati ne govoriti. Kako težavno in počasno se pa uraduje, ako ni slovenskih uradnikov, to vsak sam lahko ugane. Ali deželna koroška vlada nima Slovencev, da v slovenske kraje pošilja Nemce?

Skozi osrče spodnjega slovenskega Štajarja potovaje sem bil na Belo nedeljo v * pri rani sv. maši. Živa nevolja me je zgrabila slišati, kako je pridigar, znani slovenski pisatelj, med slovenske besede nemške vtikal, katerih, bog me, Slovenci celjskega okraja nikakor niso umeti mogli. Kaka doslednost je neki to, drugače pisati in drugače božjo besedo oznanovati? Zares! Slovenci ne vedó, kamo bi potegnili, kadar mili in gladki materni jezik tako neusmiljeno holomastiti slišijo in sicer v božji veži od takih gospodov, ki slujejo kot izvrstni slovenski pisatelji. Ni torej čuda, da celó prosti slovenski kmet neverno kima nad slovenščino, češ, gospodu ni mar za slovenščino, ker jo tako slabo govori! Poznam vrle duhovne, ki sicer kot slovenski pisatelji ne slujejo, svojim ovčicam pa kruh božje besede v lepem, čistem maternem jeziku podajajo, da se celó prosti kmetič temu čudi, rekoč: ta gospod pa tako lepo, gladko in zastopno govorijo, da bi jih celi bogi dan rad poslušal. Slava takim duhovnikom! Kakor me je tako lomljenje milega maternega jezika v veži božji globoko v srce speklo, me je pa tudi neizmerno razveselilo, slišati, kako so se vrli slovenski celjski dijaki po kapucinskem mostu šetaje o raznih predmetih v materinskem jeziku pogovarjali. Tako je lepo! Dajmo čast, komur čast gré — in to je mati naša, ki nas je učila jezik svoj, jezik naš. Čislajmo njeni dar pred vsem svetom, in svet nas bode spoštoval, ne pa zame-toval, da nismo ne kri ne voda. Kako bo prosti ljud

svoj jezik čislal, ako vidi, da ga gospoda zametuje! — Dragi radovedež! vedi, da Celje ima od nekdanj vso drugo podobo, kar Ti bom v prihodnjem listu povedal.

T. M. Štantetov-Šentviški.

Národno-zabavno berílo.

Kurentovanje v Jaski.

Humoreska. Spisal Nr. 11.

Hejsasa, hopsasa, pustna nedelja!
Národna.

Bilo je na dan „zive brese“ — tako pravijo v nekterih krajih Gorenškega zadnjemu četrtku o pustu, drugod je znan sploh pod imenom „debeli četrtek.“ Sedel sem v národni kavani Karalovi v Zagrebu ter prebiral praško „Politiko“, v kateri naša narodno-opozicijska stranka včasih hudo zgrablja dvorsko našo kancelarijo, — kar me nekdo po rami potipa. Ozrem se; bil je eden mojih prijateljev. „Blaž — pravi — veš kaj?“ Kaj neki? — ga vprašam. „Povabljen sva na Kurentov dan v Jasko!“ Tetenote, si mislim, gotovo nimajo v Jaski zadosti domačih norcev, da si jih naročujejo celó iz Zagreba. V saboto je prišel voz po naji. Po obedu se vsede na kola, kočijaš dene vojki pod desno nogo, z jezikom zabrlizne in hajd proti Jaski.

Da bi se ponašal s tem, da sem točen potopisec, kakoršnih je dosta med starimi in mladimi Slovenci, povedal ne bi samo tega, da je prva pošta na Rakovem potoku, druga pa v Jaski, vsega štiri in pol milje, ampak povedal bi natanko, koliko kamnih kupov leži na desni, in koliko na levi strani ceste; povedal ne bi samo tega, koliko farnih in koliko podfarnih cerkev se vidi iz griča nad Rakovem potoku, ampak povedal bi celó tudi to, kdo je za vsako pojedino cerkev zvonove vlil in orgle in turnske ure naredil. To vse sicer ne mika vsacega čitatelja, vendarle bi škoda bilo, da bi se pozabila taka „faits accomplis.“ Pri Rakovem potoku se zapusti posavsko polje, od todi do Jaske so griči, od Jaske naprej proti Kolpi pa zopet ravno polje, ki je pa mnogo rodovitneje memo posavskega. V mraku bili smo v Jaski.

Rad bi povedal, kdo je prvi kočjo v Jaski ogradi, ali bil je morebiti sam poglaviti gospodin Jazon, oče bele Ljubljane, ali kdo drug; povedal bi, ali je pod rimsko vlado tukaj pošta bila, kakor je dandanes, ali ne; povedal bi, ali so Tatari, ko jih je osoda na grobniško polje drvila, lesëm na obed ali na večerjo došli. Vse to bi radovednim čitateljem povedal, in še več drugega — da bi le sam vedel! Iz praznega soda pa ne dobiš kapljice, nagni ga, kakor ti drago. Ako bi Jaska svojo kroniko imela, kakor jo ima na pr. Radgona, Celje in druga mesta, izpisal bi iz nje drage volje imena in letnice vseh županov in župnikov, ki so tukaj županovali od pamtivéka do nas živih; al take kronike Jaska tudi še nima. Morebiti bi mi znal mezinec kaj povedati, pa kaj ko jezika nima. O prošlosti jaskanski tedaj „silentium.“

Kakor so na Kranjskem Tržičani za to na glasu, da so „vsi glih“; Kranjci, da imajo „vsak pol“; Krakovčani da so „podkovanega karfa“ vlovili; Višnjagorci, da imajo „polža priklenjenega“, ravno tako služijo tudi na Hrvaškem pojedina mesta zavolj kaj posebnega. Varaždin zavolj debelega purana, Krapina zavolj izvinjene pête tamošnjega sodca, Samobor zavolj velikega lonca, Draganić zavolj velikih gumbov itd. O Jaskancih je pravica, da so banove kobile trombentaši. V srednjem veku so kralji imeli svoje stolanositele, natakraje, konjušare itd., al da so njih kobile imele posebne trombentaše, tega nam od Herodota počemši še

noben zgodovinar sporočil ni. Ako tudi bi v Jaski „Novice“ čitali, vém, da bi jih ta šaljiva zgodovinska pritkljina ne vznemirila; toliko bolj se pa tolažim, da še tega ne izvedó ne, ker naših narodnih listov ondi ne beró, odkar je občinski tajnik Petković nagle smrti umrl, ki je bil velik štovatelj Slovencev. Lahka mu zemljica!

Jaska se zove tudi Jastrebarsko; to drugo ime pa po mojem mnenju pomenja bolj okolico kakor trg. V izbornem redu za sabor trojedne kraljevine je Jaska vrstena med „povlaštena trgovišta“ ter je pravico imela svojega zastopnika v sabor poslati. Zadnja banska konferencija, ki je naš izborni red — nobeden ne vé, čemu? — rešetarila in pristrigla, je Jaski to pravico vzela — nobeden pa ne vé, na katerem pravem temelji. To je naredilo vročo krv v Jaski, in od tistihmal se bojda bolj pogostoma čuje v Jaski tista pesem o Schmerlingu in rajhsratu, zavolj ktere so jih že bojda en par za železna rešeta pripeli.

Jaskanci so sploh premožni; siromakov, ne vém, ali jih je kaj; domorodci so, da malo takih; najlepša lastnost njihova je pa gostoljubnost. Moja kupa ni smela nikdar „vuha“ imeti, to je, morala je zmiraj polna biti do robov, čemur se pa tudi branil nisem kakor kranjska nevesta. Mislim, da me je nos izdal, da pijem ga rad, ker imam rudečo piko na njem. Je pa zares okiška in sveto-anska kapljica „lethe“, ki izbriše iz spomina vse brige in težave mršavega življenja, kakor se na pr. izbriše z mokro gobo kreda s črne table. O Jaska, Jaska! ti nisi v dolini solz, ampak v gorici izvrstnih vinskih kapljic. Da sta bila Horac in dr. Puff v Mariboru kadaj požonec Okičanca posrknila, gotovo bi bila tudi o njem ode kovala, kakor sta jih uni o Falerner-u in ta o Luttenberger-u. Le škoda, da Kranjci, ki so najboljši kupci hrvaških vin, ne čislajo po vrednosti jaskanskih vin, morebiti zato, ker so jim premalo rudeča in premalo rezna. Pravijo, da je Gorencu tisto vino najbolj po všeči, ki zobe tako zveže, da zaškripnejo. Gotovo se pa dobijo v Jaski boljša vina in po boljši ceni, kakor v Zagrebu od juda. — Poleg vina slovi Jaska po svetu tudi po svojih dekletih. Nikjer nisem videl na Hrvaškem tako snažnega, tako okusnega sveta tako lepe in krepke postave, kakor v Jaski in njeni okolici. O Jaskanke! vaše oči se lesketajo, kakor rosne kapljici, skoz ktere juterno solnce sije. Da sem samo en dan še v Jaski ostal, pa bi bil brez pameti se v Zagreb povrnil, kakor muha brez glave.

Da je na meni, jaz bi Jaski ime Klobasinec dal, ne zato, ker sem jako okusne klobase ondi jedel, ampak zato, ker ima zares stavbo slično jeterni klobasi. Hiše namreč stojé v dvojni vrsti, ravno kakor palače v Trstu, in te dve vrsti hiš ste na vsakem koncu zašpiljene z velikim drogom, ki se mu pravi „mautna šranga“. Predmestij ni, razun ako bi se tiste tri ciganske kolibe in občinska ciglana, ki stojé na tako zvanem „Muratovem bregu“, ko predmestje smatrati mogle. Kako farna cerkev iznotra izgleda, ne vém povedati, ker sem se z svojim tovaršem napotil v bližnji franciškanski samostan k maši. Ko na samostansko dvorišče stopiva, naji dva cerberusa s strašnim lajanjem ustavita, in da ni hlapec s korobačem prišel, še v cerkev ne bi bila mogla priti. Psi so za lovca, za mesarja in tistega, ki v samoti prebiva, za — samostan pa nikakor ne. Grdavš se včasih celó v cerkev priklati. Samostanska cerkev je mala, nizka, vlažna in zaduhla, samostan pa visok prostran in zračen; kdor ne verjame, naj pride pa pogleda. To bi se še v marsikterem drugem kraju našlo, da je župnikovo stanovanje lepše kakor Božje. Pri levem stranskem žrtveniku je sveto mašo služil star sivoglav frančiškan častitljivega obraza; al knjiga, iz ktere je